

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
БІБЛІОТЕКА

**«БІБЛІОТЕКА У СУЧАСНОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ
ПРОСТОРІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
(до 100-річчя бібліотеки Університету Ушинського)»**

**Тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної бібліотечної
конференції**

**17 листопада 2022 року
м. Одеса**

Одеса – 2023

УДК 021:027.7(477.74)(043.2)

Упорядники: кандидат мистецтвознавства, директор бібліотеки О. П. Спаськова, зав. відділом бібліотеки І. В. Панченко, бібліограф 2-ї категорії О. А. Максим.

**Схвалено рішенням вченої ради Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(Протокол № 5 від 24.11.2022р.)**

Бібліотека у сучасному інформаційному просторі: проблеми та перспективи (до 100-річчя бібліотеки Університету Ушинського) : тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної бібліотечної конференції (17 листопада 2022 р., м. Одеса) / упоряд. О. П. Спаськова, І. В. Панченко, О. А. Максим. – Одеса : Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського, 2023. – 175 с.

Автори тез несуть особисту відповідальність за достовірність поданих матеріалів та за порушення прав інтелектуальної власності інших осіб.

офлайнову роботу, збирає нову колекцію книг. Після деокупації рідної області Good library має намір повернутися до обласного центру – м. Луганськ. І вже втретє почати все спочатку.

Ярослава Сергіївна Бондарчук,
завідувачка науково-методичного відділу
наукової бібліотеки ВНМУ ім. М. І. Пирогова
м. Вінниця

НАШ ПРОСТІР : МЕТОДИЧНА СКЛАДОВА РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ ВНМУ ІМ. М. І. ПИРОГОВА

***Ключові слова:** інформаційний простір, інформаційні ресурси, засоби інформаційної взаємодії, медіаграмотність, методичне об'єднання, бібліотеки ЗВО.*

Світ змінюється – змінюються й бібліотеки. Незмінною залишається їх інформаційна функція, яка трансформується в залежності від вимог часу. Загалом, в цьому напрямі перед бібліотекою стоїть завдання надання широкого спектра сучасних інформаційних послуг, організації зручного доступу до інформації та задоволення інформаційних запитів користувачів різного виду та формату.

Умовно можна виділити три основні складові інформаційного простору, в яких активно працюють сучасні бібліотеки. Перший компонент – це інформаційні ресурси. Щоб зацікавити сучасного читача, створення інформаційного продукту потребує креативного мислення та навиків роботи з онлайн-інструментами. Друга складова – це засоби інформаційної взаємодії. Цей спектр включає розвиток інформаційних ресурсів, направлених на покращення комунікаційних зв'язків. В цьому векторі доцільно розглянути канали комунікації: фейсбук, інстаграм, твітер, телеграм та й, загалом, сам вебсайт бібліотеки. Третя складова інформаційного простору охоплює сукупність інформаційної інфраструктури. До неї доцільно віднести різні бази даних, що забезпечують можливість збору, збереження та автоматизованої обробки інформації з можливістю її поширення за запитом.

Наукова бібліотека ВНМУ ім. М. І. Пирогова, працюючи зі студентською молоддю, має чіткий пріоритет розвитку інформаційної діяльності у векторі того, чого потребує сучасна молодь, враховуючи те, куди рухається сучасний світ.

Важливе завдання розвитку бібліотеки полягає у вивченні інформаційних можливостей та здобутті навиків і вмінь роботи з ними. Цей напрям активно здійснюється в реалізації методичної діяльності, особливо в рамках роботи методичного об'єднання (МО) бібліотек ЗВО м. Вінниця.

Відтак, у 2018 р. було організовано «Школу медіаграмотності». На той час було обрано важливі теми, обізнаність в яких дозволяла бібліотечному фахівцю ефективно працювати в інформаційному просторі. В поле зору потрапила медіаграмотність та інформаційна безпека, медійна грамотність в науці, авторське право та ліцензії Creative Commons. Активна командна робота і мотивація бібліотечних фахівців сприяли продовженню медіаграмотної ініціативи, яка до цього часу залишається основою для фахових зустрічей та навчань.

Перелік вимог до скілів бібліотечної професії з кожним роком збільшується. Звісно, розвиток професійної компетентності вбирає в себе елементи розвитку сучасного інформаційного простору. Відтак, у 2019 р. стартувала «Друга бібліотечна Школа медіаграмотності» під назвою «Я блогер». На зустріч з бібліотечними фахівцями було запрошено журналістку телеканалу 2+2, режисерку промо відео Анастасію Медведєву. Вона фахово поділилася з аудиторією секретами створення успішного контенту в мережах «Фейсбук» та «Інстаграм». Розповіла про досвід написання креативних текстів для соціальних мереж. Важливим та цікавим виявився навчальний блок з розвитку навиків створення якісного фото. В цій частині спікер продемонструвала власні фотороботи, де, здебільшого, героєм її дивовижних світлин став синочок Мирон. Саме на його знімках Анастасія розкрила секрети та техніки, з допомогою яких фото не залишиться без уваги.

Напрямок дослідження та розвитку засобів інформаційної взаємодії знайшов своє продовження і в методичних виданнях, підготовлених в рамках діяльності МО бібліотек ЗВО. Оскільки кожного дня з'являються нові можливості створення сучасних інформаційних продуктів, контенту, розвитку комунікаційних зв'язків – бібліотекарі мають володіти інформацією про ці ресурси. У виданні «Вебкомунікації та бібліотека : технології успішної взаємодії» (2020 р.) представлено підбірку вебінструментів та онлайн-платформ для створення різного виду бібліотечних продуктів. Крім опису можливостей цих програм та електронних посилань, додатково запропоновано приклади практичного застосування того чи іншого онлайн-ресурсу для створення цікавого й корисного бібліотечного продукту. Для написання довгих захоплюючих текстів запропоновано формат лонгріду та створення його у сервісі Tilda. Візуальний контент розглянуто на прикладі роботи сервісів Canva, VistaCreate, Microsoft Publisher. Саме на цих платформах фахівці бібліотеки створюють

інформаційні постери, інфорграфіки, титули фахових видань. Окремим блоком представлено відеоредактори, створення інтерактивних зображень у сервісах ThingLink, Glogster, Genially, H5P. Продемонстровано формат коміксів, хмари тегів, подкасти, роботу чат-ботів.

Вдосконалення засобів інформаційної взаємодії потребує динамічного моніторингу важливих тенденцій розвитку інформаційного простору. Актуальною у цьому напрямі є тема взаємодії з користувачами. Ці механізми було розглянуто у методичному виданні «PR, маркетинг, реклама – інструменти розвитку бібліотеки» (2021 р.). Теоретичний матеріал доповнено прикладами успішного застосування цих напрямів у культурній індустрії різних рівнів.

Актуальність розвитку інформаційних ресурсів не втрачалася і в час карантину. Дочекавшись послаблення карантинних вимог, навчальні тренінги в рамках роботи МО бібліотек ЗВО м. Вінниця відновились. Відтак стартувала «Третя бібліотечна Школа медіаграмотності» та розпочався цілий цикл практичних занять «Віртуальний бібліотекар». Перший майстер-клас «Лонгрід – інструмент сучасної медіакомунікації» включав теоретичний і практичний блок. Фахова спільнота університетських бібліотек дізналась про технологію та особливості лонгріда, його якісні характеристики й структурні складові. В додатку Tilda Publishing кожен учасник створив свою невеличку розповідь, використовуючи інструменти онлайн-платформи. Заняття «Інтерактивні технології» стосувалося інтерактивного контенту. Практичною складовою тренінгу стало опанування можливостей сервісу genially.

Творча та креативна атмосфера панувала під час тренінгу «Сервіс Canva в роботі бібліотекара. Платформа ідей та дизайнерських рішень». Також окремим блоком було представлено практичне застосування ресурсів сервісу Canva у роботі з додатком Microsoft Publisher. У цій програмі верстається інформаційний вісник МО бібліотек ЗВО м. Вінниця «Бібліопростір» – фаховий інформаційний ресурс, в якому відображаються щоденні професійні будні та досягнення, розвиток бібліотек і професійна діяльність.

Результатом «Третьої бібліотечної Школи медіаграмотності» стали нові інформаційні продукти, які було представлено на інформаційних майданчиках бібліотек. Це цікаві тематичні лонгріди, інтерактивні виставки, постери тощо.

Розвиток бібліотек не можливий без відчуття ситуації та адаптації до роботи в нових умовах, які є запорукою формування відповідей на виклики. Це явище фахова спільнота відчула під час пандемії COVID-19 та повною мірою під час повномасштабної війни. Саме в цей час у суспільстві на державному рівні зростала тема медіаграмотності та

інформаційної безпеки. Бібліотечним фахівцям важливо не лише опанувати знання та навички інформаційної грамотності, а й ефективно застосовувати їх у щоденному та професійному житті. Цей напрям активно розвивався в рамках роботи наших бібліотек. У 2021 р. було проведено науково-практичний семінар «Інформаційна безпека у соціальних медіа», учасників ознайомили із загальними правилами роботи з інформацією та персональною інформаційною безпекою. Проаналізували навички критично оцінювати, розуміти та поширювати інформацію.

Важливо було пропрацювати нові механізми під час війни. З цією метою було проведено «Четверту бібліотечну Школу медійної грамотності» на тему «Безпека в Інтернеті : що потрібно знати». Завдання полягало у презентації матеріалу, що стосувався розвитку медіасфери і функціонування медіа в цілому, інформаційної гігієни під час війни, механізмів інформаційної пропаганди. До теоретичного матеріалу було додано практичні приклади, надано рекомендації стосовно якісної комунікації під час конфліктних ситуацій, ресурсів пошуку об'єктивної інформації тощо.

Не менш важливими стали теми наступних занять школи: «Сучасна українська мова як професійна складова» та «Від копірайтера до автора». Викладачі ВНМУ ім. М. І. Пирогова Леся Писаренко та Вікторія Родінкова поділились власними знаннями й досвідом, адже бібліотечним фахівцям так важливо популяризувати свою роботу та робити це граматично правильно.

Отже, методична складова у питанні розвитку бібліотеки полягає в пошуках сучасних та цікавих тенденцій розвитку сучасного інформаційного світу. Доцільне проведення практичних і теоретичних занять, що надихатимуть на творчі пошуки, реалізацію цікавих ідей і завдань. Надалі ж зусилля кожного фахівця стають запорукою їх фахового самовдосконалення та розвитку творчого потенціалу, а це, безумовно, рухає інформаційний простір бібліотек в майбутнє, визначає їх місце в складній системі інформаційних зв'язків.

Література

1. Вебкомунікації та бібліотека: технології успішної взаємодії: метод. рекомендації / упоряд. Я. С. Бондарчук та ін. Вінниця : ВНМУ ім. М. І. Пирогова, 2020. 36 с. URL : <https://bit.ly/3f0h35x>
2. PR, маркетинг, реклама – інструменти розвитку бібліотеки: метод. рекомендації / упоряд. : Я. С. Бондарчук та ін. Вінниця : ВНМУ ім. М. І. Пирогова, 2021. 42 с. URL : <https://bit.ly/3R0IRF5>

3. Бібліопростір : інформаційний вісник / за ред. М. І. Мельника. Вінниця : ВНМУ ім. М. І. Пирогова, 2021. Вип. 11. 27 с. URL : <https://bit.ly/3wzymjG>

Інна Вікторівна Гулик,
завідувачка відділу культурно-просвітницької роботи
наукової бібліотеки ВНМУ ім. М. І. Пирогова
м. Вінниця

Світлана Михайлівна Лозан,
завідувачка відділу літератури іноземними мовами
наукової бібліотеки ВНМУ ім. М. І. Пирогова
м. Вінниця

СОЦІОКУЛЬТУРНА ДІЯЛЬНІСТЬ БІБЛІОТЕКИ – ВАЖЛИВИЙ КОМПОНЕНТ У СИСТЕМІ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА

***Ключові слова :** соціокультурна діяльність, патріотичне виховання, творча студія «Вежа», наукова бібліотека ВНМУ.*

Успішна інтеграція молоді в соціум потребує цілеспрямованої підтримки. Тому науковій бібліотеці ВНМУ належить особлива роль в організації інтелектуального спілкування студентства та створення доброзичливої атмосфери.

Впродовж 25 років при бібліотеці плідно й ефективно діє творча студія «Вежа», яка об'єднала студентів різних курсів і факультетів університету. Створені умови для самовираження та самоутвердження молоді сприяють розкриттю кожної особистості, формуванню власної ідентифікації, розкриття нових талантів, організації їх дозвілля, обмін думками, поглядами тощо. Наразі близько 40 учасників знайшли у студії затишок та підтримку.

Студенти залучаються до підготовки і проведення різних форм позааудиторних занять, тренінгів, дискусій, масових заходів. Тем для обговорення, які хвилюють та цікавлять сучасну молодь, надзвичайно багато: питання патріотизму і національної свідомості; гендерна нерівність та насильство у суспільстві; творчість письменників, художників, музикантів тощо.